

Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Психологія». 2013. №4. С. 38–41.

2. Даниленко Н.В. Формування професійно важливих якостей студентів-психологів у процесі становлення їхньої особистісної зрілості. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія «Психологія». 2015. Вип. 50. С.47–53.*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФУНКЦІЙ

Бабурін В.О.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Vladbaburin88@gmail.com*

Актуальність проблеми. Професія психолога на сьогоднішній день є досить актуальною. Велика кількість навчальних закладів, що пропонують психологічну освіту, розмаїття професійно та кар'єрно орієнтованих курсів, стрімкий розвиток онлайн-освіти, призводять до перенасичення ринку праці професійними психологами. У такій ситуації на перший план виходять не документальні свідчення професіоналізму (дипломи, сертифікати, довідки), а ті особистісні характеристики фахівця, що зможуть забезпечити його професійну ефективність. Це підвищує актуальність проблеми професійної готовності студентів-психологів до професійної діяльності.

Проблема становлення особистості майбутнього фахівця докладно досліджувалася у роботах О.О. Бодальова, Ю.В. Вінтюк [1], С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, В.О. Сластьоніна, О.І. Бондарчука.

Сутність та структура готовності фахівця до професійної діяльності розглядалися в роботах Л.В. Кондрашової, О.Г. Мороза, В.О. Моляко, О.С. Тарановської, П.П. Горностая, О.М. Кокун [2] та інших. Особливої уваги заслуговує вивчення показників метакогнітивної компетентності серед фахівців-психологів (К.В. Седих, В.А. Лавріненко [3]).

Проте, недостатньо систематизовані наукові знання про такий компонент готовності психологів до практичної роботи як розвинуті самоуправлінські якості, все ще виступає актуальним завданням сучасних дослідників. Дана проблема є важливою, оскільки саме через розвинуті самоуправлінські якості та самостійність безпосередньо практичний психолог здійснює соціально-психологічний вплив на різні категорії клієнтів. Саме важливість самоуправлінських якостей у контексті готовності психологів до професійної діяльності та низький рівень представленості даної проблематики серед наукових досліджень і обумовили актуальність цієї наукової розвідки.

Мета роботи – представити результати емпіричного дослідження особливостей психологічної готовності студентів до самостійного виконання професійних функцій.

Методика та організація дослідження. З метою вивчення ролі самоуправлінських якостей у професійному становленні психологів нами

проведене дослідження. В емпіричному дослідженні психологічної готовності студентів до самостійного виконання професійних функцій взяли участь 60 студентів (58 дівчат та 2 хлопці) психолого-педагогічного факультету, які навчаються за спеціальністю «Психологія» у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка. Дослідження проведене з використанням методик: Опитувальник «Вимірювання мотивації досягнення» (за А. Мехрабіаном), «Дослідження комунікативних та організаторських схильностей» (за В. В. Синявським, Б. О. Федоришиним) та опитувальник «Стиль саморегуляції поведінки» (В. І. Моросанова).

Результати дослідження. За результатами проведеного дослідження виявлено, що для більшості студентів (55%) властива виражена мотивація успіху у навчальній діяльності. Вони прагнуть засвоювати нові знання та формувати у себе необхідні для майбутньої професії уміння і навички, ставлять перед собою позитивну та вагому навчальну ціль, досягнення якої розцінюють як успіх. Натомість, для третини досліджуваних (28%) властива вражена мотивація уникнення невдач. Вони не впевнені у власних навчальних можливостях, орієнтовані не на отримання знань, а на те, щоб отримати хоча б якусь оцінку, «закрити» сесію.

Студентам-психологам переважно властиві розвинуті управлінські якості, комунікативні (60%) і організаторські здібності (48%). Вони не губляться у новій обстановці, швидко знаходять друзів, постійно прагнуть розширити коло своїх знайомих, займаються громадською діяльністю, допомагають близьким, друзям, виявляють ініціативу у спілкуванні.

Майбутнім психологам властиві більше сформовані такі аспекти саморегуляції як планування (48%) та самостійність (44%) у діяльності. Найменше для них властиві схильності до таких аспектів саморегуляції як моделювання (15%), оцінювання (26%) та прояви гнучкості у процесі саморегуляції (28%).

Висновки. Сформульована нами гіпотеза доведена. Дійсно, однією із найбільш важливих якостей, що визначає готовність майбутніх психологів до професійної діяльності, виступає самостійність. Зокрема, студентам-психологам із високим показником самостійності, справді, характерні підвищені мотиваційний та комунікативний компоненти готовності до виконання професійних функцій. Натомість, майбутні психологи із низьким показником самостійності, дійсно, характеризуються і зниженими мотиваційним та комунікативним компонентами готовності до майбутньої професійної діяльності.

Студенти із низьким рівнем самостійності мають менше розвинуті комунікативні схильності (65%), оскільки менше схильні до організації власної навчально-професійної діяльності, не можуть самостійно детермінувати своє професійне навчання і організувати його. При цьому, студенти із високим рівнем самостійності мають більш високо розвинуті комунікативні і організаторські схильності (57%), адже вони більше спроможні до здійснення саморегуляції у контексті виконуваної діяльності.

Для більшості студентів із високим рівнем самостійності властива виражена мотивація досягнення успіху (63%). Вони мають виражену спроможність до організації власної діяльності без зовнішнього стимулювання та прагнуть досягати вагомих результатів у ній, орієнтовані ставити перед собою вагомі цілі та активно працюють для їх досягнення. Натомість, студенти з низьким рівнем самостійності не спроможні ефективно і самостійно організувати свої дії (59%), не ставлять перед собою навчальні цілі, а під час навчання просто намагаються докласти мінімальних зусиль.

При цьому, це дослідження не вичерпує всіх важливих моментів проблеми впливу саморегуляторних умінь на становлення професійно важливих якостей психологів. Так, у подальших дослідженнях можливим є вивчення ролі планування та самоорганізації як вагомих чинників професійного становлення фахівців-психологів.

Література:

1. Вінтюк Ю.В. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахових психологів у ВНЗ. *Молодий вчений*. 2017. № 3(43). Ч. II. С. 245-249.
2. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2012. 200 с.
3. Седих К.В., Лавріненко В.А. Формування метакогнітивної компетентності у практичних психологів системи освіти. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. Психологія*. Вип. 52. Х. : ХНПУ, 2016. С.124–133.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Балик Л.П.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
larissa.b1508@gmail.com*

Актуальність проблеми. В умовах кризового стану суспільства особистість опинилася в складній ситуації вибору цінностей, пріоритетів, засобів адаптації, і найбільш гостро ця проблема проявляється у молодіжному середовищі. Підлітки є вразливими і схильними до виникнення різних девіацій, оскільки не мають усталеного світосприйняття та досвіду, і при цьому прагнуть до самоствердження й самостійності. Окрім цього у сучасному суспільстві протиправна та асоціальна поведінка набуває масового характеру і часто сприймається як раціональний та загальноприйнятий стиль життя. Не випадково, що за останнє десятиріччя статистика фіксує катастрофічне зростання молодіжної злочинності, проявів адикцій (наркотизації та алкоголізації), агресивної та суїцидальної поведінки молоді.

Вивчення психологічних особливостей девіантної поведінки підлітків проводилось з урахуванням досліджень психологічних особливостей девіантної поведінки, як поводження, що являє собою порушення соціальних норм (Н.В. Винничук, О.В. Змановська, І.В. Ківенко [2]); широко висвітленого